

Татарстан Республикасы ЗАКОНЫ

**«Татарстан Республикасы халыклары телләре турында»
Татарстан Республикасы Законына үзгәрешләр
һәм өстәмәләр керту хакында**

Татарстан Республикасы
Дәүләт Советы тарафыннан
2004 елның 1 июлендә
кабул ителде

1 статья. «Татарстан Республикасы халыклары телләре турында» 1992 елның 8 июлендәге 1560–XII номерлы Татарстан Республикасы Законына (Татарстан Югары Советы Жыйалма басмасы, 1992, № 6; Татарстан Дәүләт Советы Жыйалма басмасы, 1996, № 4), яңа редакциядә бәян итеп, түбәндәге үзгәрешләргә һәм өстәмәләргә кертергә:

**«Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан
Республикасында башка телләр турында»**

**Татарстан Республикасы
ЗАКОНЫ**

I бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

**1 статья. Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан
Республикасында башка телләр турында Татарстан
Республикасы законнары**

Татарстан - Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан
Республикасында башка телләр турында Татарстан Республикасы законнары

Россия Федерациясе Конституциясенен, Татарстан Республикасы Конституциясенен, «Россия Федерациясе халыклары телләре турында» Россия Федерациясе Законынын тиешле нигезләмәләренә таяна һәм әлеге Законнан, Россия Федерациясенен һәм Татарстан Республикасынын тел мөнәсәбәтләрен жайга сала торган башка норматив хокукый актларыннан тора.

Әлеге Закон Татарстан Республикасы дәүләт телләреннән һәм Татарстан Республикасында башка телләрдән рәсми булмаган үзара шәхси мөнәсәбәтләрдә файдалануның хокукый нормаларын билгеләми.

2 статья. Телләрдән файдалану иреге

Татарстан Республикасында туган телне саклау һәм һәрьяклап үстерү өчен законнар нигезендә шартлар тудырыла, аралашу, тәрбия, уку һәм ижат итү телен сайлау һәм файдалану иреге тәэмин ителә.

Дәүләт Татарстан Республикасында гражданнарга, нинди дә булса телне белү-белмәүләренә бәйсез рәвештә, төп сәяси, икътисадый, социаль һәм мәдәни хокукларны гамәлгә ашыруны гарантияли.

3 статья. Телләреннән хокукый хәле

Татарстан Республикасында тигез хокуклы татар һәм рус телләре дәүләт телләре була.

4 статья. Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләрне яклауны һәм аларның эшчәнлеген гарантияләү

Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр дәүләт яклавыннан файдалана. Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары телләрне, аларның статусларына бәйсез рәвештә, социаль, икътисадый һәм хокукый яклауны гарантиялиләр һәм тәэмин итәләр.

Телләрне социаль яклау Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләрне саклауга, үстерүгә һәм өйрәнүгә, аларның тигез хокуклылыгын тәэмин итүгә юнәлдерелгән, фәнни нигезләнгән тел сәясәтен уздыруны күздә тотта.

Телләрне икътисадый яклау Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләрне саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча дәүләти һәм фәнни программаларны бюджеттан максатчан һәм башкача финанслауны, шул максатларда ташламалы салым сәясәтен уздыруны күздә тотта.

Телләрне хокукий яклау Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында Татарстан Республикасы законнарын бозган өчен җаваплылык билгеләүне күздә тотта.

Дәүләт Татарстан Республикасының бер дәүләт телен белүче гражданның, эшләрендә икенче дәүләт телен дә гамәлдә куллану зарурлыгы барлыкка килгәндә, шул максатлар өчен даими эшләүче курслар системасы булдырып, аларны Татарстан Республикасының икенче дәүләт теленә өйрәтүне гарантияли.

Эшләрендә Татарстан Республикасының ике дәүләт телен дә гамәлдә куллану зарурлыгы булган гражданның хезмәт хакынан 15% күләмдә өстәмәләр билгеләнә. Күрсәтелгән өстәмәләрне билгеләү шартлары һәм тәртибе Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты тарафыннан урнаштырыла.

Татарстан Республикасы фәнни-тикшеренү учреждениеләрендә, югары уку йортларында, архивларда, китапханәләрдә, музейларда Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр фондларын һәм ядкарларын ишәйтүне һәм аларның сакланышын, шулай ук аларны саклауны һәм куллануны тәмин итә.

5 статья. Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләрне саклау, өйрәнү һәм куллану өлкәсендә Татарстан Республикасы компетенциясе

Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләрне саклау, өйрәнү һәм куллану өлкәсендә Татарстан Республикасы карамагына түбәндәгеләр керә:

Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләрне саклау, өйрәнү һәм куллану өлкәсендә мөнәсәбәтләрне үз вәкаләтләре чикләрендә хокукий җайга салу;

татар һәм рус телләренең Татарстан Республикасы дәүләт телләре буларак тигез хокуклы эшләвен тәмин итү;

республикада башка телләрне үстерү өчен шартлар тудыру;

Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында Татарстан Республикасы законнарын бозган өчен үз вәкаләтләре чикләрендә җаваплылык билгеләү.

Татарстан Республикасы аннан читтә яшәүче татарларга һәм башка милләттән булган затларга татар телен саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча ярдәм итә.

6 статья. Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы дәүләт программасы

Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы дәүләт программасы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты тарафыннан эшләнә һәм Татарстан Республикасы Дәүләт Советы тарафыннан раслана.

Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы дәүләт программасын финанслау чыгымнары чираттагы финанс елына Татарстан Республикасы бюджетын төзегәндә карала.

Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы дәүләт программасында Татарстан Республикасы территориясендә Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләргә эшләвен тәмин итү, Татарстан Республикасында дәүләт телләрендә һәм башка телләрдә әдәбият бастырып чыгаруга ярдәм итү, бу өлкәдә фәнни тикшеренүләргә финанслау, Татарстан Республикасында дәүләт телләргә һәм башка телләр турында тикшеренүләр алып баручы тиешле фәнни-тикшеренү институтларына һәм югары уку йортларына ярдәм итү, массакүләм мәгълүмат чараларында бу телләргә куллану өчен шартлар тудыру, Татарстан Республикасында дәүләт телләрен һәм башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү өлкәсендә эшләүче белгечләр әзерләү, Татарстан Республикасы күпмилләтле халкының тел культурасын камилләштерү максатында мәгариф системасын үстерү кебек һәм башка юнәлешләр күздә тотыла.

Татар телен Татарстан Республикасы дәүләт теле статусында торгызу, саклау һәм үстерү, аны һәрьяклап өйрәнү һәм камилләштерү турындагы бүлек Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы дәүләт программасының состав өлешен тәшкил итә. Бүлектә мәгариф системасының татар телендә тәрбияләү һәм уку өлкәсен үстерү һәм камилләштерү буенча чаралар күрү комплексын уздыру, фәнни һәм педагогик кадрлар әзерләү, шулай ук фәнне, сәнгатьне, әдәбиятны, телевидениене һәм радиотапшыруларны үстерү, татар телендә китаплар, газета һәм журналлар, сүзлекләр, уку әсбаплары һәм уку-методик әдәбият бастырып чыгару, шулай ук татар телен куллану өлкәсен киңәйтү максатларында башка мәсьәләләргә хәл итү күздә тотыла.

Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча

Татарстан Республикасы дәүләт программасын билгеләнгән вакытта гамәлгә ашыруны Татарстан Республикасының башкарма хакимият органнары тәмин итә.

II бүлек. ГРАЖДАННАРНЫҢ ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ДӘҮЛӘТ ТЕЛЛӘРЕН ҺӘМ ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА БАШКА ТЕЛЛӘРНЕ КУЛЛАНУ ХОКУКЛАРЫ

7 статья . Аралашу телен сайлау хокукы

Татарстан Республикасында гражданнар аралашу телен ирекле рәвештә сайлылар һәм кулланалар.

8 статья. Тәрбия һәм уку-уқыту телен сайлау хокукы

Татарстан Республикасында гражданнар тәрбия һәм уку-уқыту телен ирекле сайлау хокукына ия. Балаларны туган телгә өйрәтү ата-аналарның граждан бурычы.

Дәүләт Татарстан Республикасы территориясендә Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә тәрбия-мәгариф учреждениеләре системасын, тәрбияләү һәм укуытуның башка рәвешләрен булдыруны тәмин итә һәм Татарстан Республикасы территориясендә яшәүче башка халыклар вәкилләре телләрендә тәрбияләүне һәм укуытуны оештыруда ярдәм итә. Татарстан Республикасында гражданнар төп гомуми белемне туган телләрендә алырга хокуклы.

Балаларны теге яисә бу телдә тәрбияләү һәм укуыту өчен тәрбия-мәгариф учреждениесен сайлау хокукы законнар нигезендә ата-аналарга яисә аларны алмаштыручы затларга бирелә.

Мәктәпкәчә балалар учреждениеләрендә, гомуми белем мәктәпләрендә, урта, урта махсус һәм югары уку йортларында укуыту һәм тәрбияләү теле законнар нигезендә билгеләнә.

9 статья. Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләрен өйрәнү һәм укуыту

Татарстан Республикасында дәүләт гражданнарга туган телне өйрәнү һәм укуыту өчен шартлар тәмин итә.

Дәүләт аккредитациясе булган мәгариф учреждениеләрендә, мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләреннән гайре, Татарстан Республикасы дәүләт телләре буларак татар һәм рус телләре, татар һәм рус телләрендә әдәбият дәүләт мәгариф стандартлары нигезендә өйрәнелә. Гомуми белем бирү учреждениеләрендә, башлангыч һәм урта һөнәр белеме учреждениеләрендә татар һәм рус телләре тигез күләмнәрдә өйрәнелә.

Татарстан Республикасының башка мәгариф учреждениеләрендә дәүләт телләре һәм бүтән телләр гамәлгә куючы (гамәлгә куючылар) тарафыннан һәм (яисә) мәгариф учреждениесе уставында билгеләнгән тәртиптә законнар нигезендә өйрәнелә һәм укытыла.

Дәүләт тиешле фәнни-тикшеренү учреждениеләрендә һәм югары уку йортларында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләрен фәнни тикшеренү өчен шартлар тудыра, Татарстан Республикасы дәүләт телләре буенча белгечләр әзерләүне тәмин итә.

III бүлек. ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ДӘҮЛӘТ ХАКИМИЯТЕ ОРГАННАРЫ, ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ, ДӘҮЛӘТ ОРГАННАРЫ, ПРЕДПРИЯТИЕЛӘР, УЧРЕЖДЕНИЕЛӘР ҺӘМ БАШКА ОЕШМАЛАР ЭШЧӨНЛЕГЕНДӘ ДӘҮЛӘТ ТЕЛЛӘРЕН ҺӘМ БАШКА ТЕЛЛӘРНЕ КУЛЛАНУ

10 статья. Татарстан Республикасы Дәүләт Советының, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының, Татарстан Республикасы Президенты Аппаратының эш теле

Татарстан Республикасы Дәүләт Советында, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетында һәм Татарстан Республикасы Президенты Аппаратында эшләр татар һәм рус телләрендә алып барыла.

Татарстан Республикасы Дәүләт Советы сессияләрендә, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Президиумы һәм комитетлары утырышларында Татарстан Республикасы Дәүләт Советы депутатларына, кирәк булганда тиешле тәржемәне тәмин итеп, аларның теләге буенча Татарстан Республикасы дәүләт телләренең берсендә һәм башка телләрдә чыгыш ясау хокукы бирелә.

Татарстан Республикасы законнарының һәм башка норматив хокукый актларының проектлары Татарстан Республикасы Дәүләт Советы каравына татар һәм рус телләрендә кертелә.

11 статья. Татарстан Республикасы законнарын һәм башка норматив хокукый актларны бастырып чыгару теле

Татарстан Республикасы законнарының һәм Татарстан Республикасы Дәүләт Советы, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Президиумы, Татарстан Республикасы Президенты, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты һәм Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең башка органнары тарафыннан кабул ителгән бүтән норматив хокукый актларның текстлары рәсми рәвештә тиешле вакытлы басмаларда Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә басылып чыга һәм бер үк юридик көчкә ия була.

12 статья. Татарстан Республикасында сайлаулар һәм референдумнар уздыру теле

Татарстан Республикасында сайлаулар һәм референдумнар әзерләгәндә һәм уздырганда Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасы территориясендә яшәүче башка халыклар вәкилләре телләре кулланыла.

Сайлау бюллетеньнәре һәм референдумда тавыш бирү бюллетеньнәре Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә тутырыла. Тиешле сайлау комиссиясе, референдум уздыру комиссиясе карары буенча бюллетеньнәр Татарстан Республикасы территориясендә яшәүче башка халыклар вәкилләре телләрендә дә бастырыла. Әгәр сайлау участогы, референдум участогы өчен бюллетеньнәр ике яисә аннан күбрәк телдә бастырылса, шул телләрдәге текст һәр бюллетеньдә урнаштырыла.

Татарстан Республикасында тавыш бирү йомгакларының, сайлаулар һәм референдумнар нәтижәләренә беркетмәләре Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә, ә кирәк булганда, шулай ук Татарстан Республикасы территориясендә яшәүче башка халыклар вәкилләре телләрендә дә рәсмиләштерелә.

13 статья. Татарстан Республикасы жирле үзидарә органнарының, дәүләт органнарының, предприятиеләрнең, учреждениеләрнең һәм башка оешмаларның эш теле

Татарстан Республикасы жирле үзидарә органнарының, дәүләт органнарының, предприятиеләрнең, учреждениеләрнең һәм башка оешмаларның эшчәнлегендә Татарстан Республикасы дәүләт телләре кулланыла.

Татарстан Республикасы жирле үзидарә органнарының, дәүләт органнарының, предприятиеләрнең, учреждениеләрнең һәм башка оешмаларның актлары татар һәм рус телләрендә кабул ителә. Башка халыклар күпләп яшәгән урыннарда жирле үзидарә органнары актлары аларның вәкилләре телләрендә дә кабул ителергә мөмкин.

Татарстан Республикасы дәүләт телләрен белмәүче гражданнарга жирле үзидарә органнарында, дәүләт органнарында, предприятиеләрдә, учреждениеләрдә һәм башка оешмаларда утырышта, кинәшмәдә, жыелышта үзләре белгән телдә чыгыш ясау хокукы бирелә. Кирәк булган очракта чыгыш тиешле тәржемә белән тәэмин ителә.

Жирле үзидарә органнарында, дәүләт органнарында, предприятиеләрдә, учреждениеләрдә һәм башка оешмаларда утырыш, кинәшмә, жыелыш алып барыла торган телне белмәүче гражданнарга, кирәк очракта, әлеге гражданнар өчен кулай телгә тәржемә тәэмин ителә.

Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарында, жирле үзидарә органнарында һәм аларның урындагы затлары тарафыннан

гражданнарның мөрәжәгатьләрен карау законнарда билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

14 статья. Рәсми эш башкару теле

Татарстан Республикасы территориясендә Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарында, жирле үзидарә органнарында, предприятиеләрдә, учреждениеләрдә һәм башка оешмаларда рәсми эш башкару Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә алып барыла.

Татарстан Республикасы дәүләт телләрен белмәүче халык күпләп яшәгән урыннарда Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарында, жирле үзидарә органнарында, предприятиеләрдә, учреждениеләрдә һәм башка оешмаларда рәсми эш башкару өлеге урында яшәүче күпчелек халык телендә алып барылырга мөмкин.

Дәүләт хакимияте органнарының, жирле үзидарә органнарының, дәүләт органнарының, предприятиеләрнең, учреждениеләрнең һәм башка оешмаларның исемнәре язылган документлар (бланклар, мөһерләр, штамплар, штемпельләр) һәм элмә такталарның текстлары Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә әзерләнә.

Татарстан Республикасында гражданның шәхесен яисә анын турында белешмәләргә таныкларчы рәсми документлар татар һәм рус телләрендә исем кушунның гамәлдәге кагыйдәләрен һәм горөф-гадәтләргә исәпкә алып тутырыла.

15 статья. Рәсми язышу теле

Татарстан Республикасында дәүләт органнары, предприятиеләр, учреждениеләр һәм башка оешмалар арасында рәсми язышу һәм башка үзара рәсми мөнәсәбәтләр татар һәм рус телләрендә, ә Россия Федерациясендә һәм аның субъектларындагы адресатлар белән рус телендә алып барыла.

16 статья. Татарстан Республикасы судларында һәм хокук саклау органнарында суд эшләре һәм эш башкару теле

Татарстан Республикасы Конституция судында, Татарстан Республикасы Югары судында, Татарстан Республикасы район судларында, жәмәгать судьяларында суд эшләре һәм эш башкару, шулай ук Татарстан Республикасының хокук саклау органнарында эш башкару Татарстан Республикасы дәүләт телләренә берәрсендә законнарда билгеләнгән тәртиптә алып барыла.

Суд эшендә катнашучы һәм суд эшләре алып барыла торган телне, судларда эш башкару, шулай ук Татарстан Республикасының хокук саклау органнарында эш башкару телен белмәүче затлар үз ана телләрендә яки

үзләре ирекле сайлап алган теләсә нинди аралашу телендә чыгыш ясарга һәм аңлатмалар бирергә, шулай ук тәржемәче хезмәтләреннән файдаланырга хокуклы.

17 статья. Нотариаль эш башкару теле

Суд эшләре телен билгеләү кагыйдәләре нотариаль контораларда һәм нотариаль эш башкару функцияләрен башкаручы башка дөүләт органнарында нотариаль эш башкару теленә кагыла.

18 статья. Массакүләм мәгълүмат чаралары теле

Республика газеталарын һәм журналларын нәшер итү, телевидение һәм радио тапшырулары татар һәм рус телләрендә гәмәлгә ашырыла. Газеталар һәм журналлар гәмәлгә куючылары теләгә буенча башка телләрдә дә нәшер ителергә мөмкин.

Массакүләм мәгълүмат чараларында Татарстан Республикасы территориясендә яшәүче, үз территорияләрендәгә халыкның күпчелеген тәшкил итүче башка халыклар вәкилләре телләре дә файдаланылырга мөмкин.

Кино- һәм видеопродукцияне тәржемә иткәндә һәм дубляж ясаганда дөүләт телләре һәм башка телләр халык мәнфәгатьләрен исәпкә алып файдаланыла.

19 статья. Сәнәгә, элемтә, транспорт һәм энергетика өлкәләрендә кулланылучы телләр

Татарстан Республикасы территориясендә сәнәгә, транспорт, элемтә һәм энергетика өлкәсендә Татарстан Республикасы дөүләт телләре кулланыла.

Тимер юл, һава, елга, торбаүткәргеч транспортындагы, энергетикадагы һәм элемтәдәгә оператив элемтәдә телләрне куллану федераль законнар белән жайга салына.

Сәнәгә, элемтә, транспорт һәм энергетика өлкәсендә республиканың дөүләт телләре белән беррәттән, жирле халык мәнфәгатьләрен исәпкә алып, башка телләр дә кулланылырга мөмкин.

20 статья. Дөүләт хезмәте күрсәтү өлкәсендә һәм коммерция эшчәнлегендә кулланылучы телләр

Дөүләт хезмәте күрсәтү өлкәсендә һәм коммерция эшчәнлегендә Татарстан Республикасы дөүләт телләре һәм тиешле территориядә яшәүче халыкның башка телләре профессиональ эшчәнлек өчен кирәкле күләмнәрдә кулланыла. Тел белмәүне сәбәп итеп, гражданның хезмәт

күрсәтүдән баш тарту рөхсәт ителми һәм законнар нигезендә жаваплылыкка китерә.

Белдерүләрнең, афишаларның, башка күргәзмә мәгълүматның текстлары Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә яисә шуларның берәрсендә, шулай ук башка телләрдә языла. Татарстан Республикасы оешмалары, кулланучылар фикерләрен исәпкә алып, чыгарыла торган продукциягә ярлыкларны, инструкцияләрне, этикеткаларны татар телендә язарга хокуклы.

21 статья. Фән өлкәсендә телләр

Татарстан Республикасында фәнни эшләрнең телләре ирекле рәвештә сайлап алына.

Татар телендә басылып чыга торган вакытлы фәнни басмаларда фәнни нәтижәләрнең (резюме) төп нигезләмәләрен бәян итү рус телендә һәм кирәк булганда чит телләрнең берсендә бирелә. Рус телендә һәм башка телдә басылып чыга торган вакытлы фәнни басмаларда резюме татар телендә, кирәк булганда чит телләрнең берсендә бирелә.

22 статья. Мәдәният өлкәсендә телләр

Татар милли мәдәниятен баету һәм татарларны башка халыкларның мәдәният казанышлары белән кинчрәк таныштыру максатларында Татарстан Республикасында матур әдәбиятны, сәяси, фәнни һәм бүтән әдәбиятны татар теленә тәржемә итү һәм бастыру, шулай ук фильмнарны һәм башка аудиовизуаль әсәрләрне татар теленә тәржемә итү һәм халыкка демонстрацияләү тәэмин ителә.

Татарстан Республикасы территориясендә яшәүче халыкларның мәдәниятләрен баету максатларында дөнья мәдәнияте әсәрләрен татар һәм рус телләренә тәржемә итү тәэмин ителә.

Башка халыкларны татар мәдәнияте казанышлары белән таныштыру максатларында танылган татар әсәрләрен рус теленә һәм башка телләргә тәржемә итү, аларны бастыру һәм ишәйтү тәэмин ителә.

Хәзерге мәдәниятнең тарихи мирас белән бәйләнешен тәэмин итү максатларында татар мәктәпләрендә, урта һәм югары уку йортларының уку татар телендә алып барыла торган татар филологиясе һәм тарихы факультетларында һәм бүлекләрендә, уку предметы буларак, гарәп графикасында иске татар язма телен өйрәнү өчен шартлар тудырыла.

Республикада гарәп һәм латин графикасын өйрәнү өчен шартлар тудырыла. Әлеге графикаларда фәнни-педагогия кадрларын әзерләү, дәрәслекләр, уку әсбаплары, әдәби-тарихи истәлекләр һәм китаплар бастыру гамәлгә ашырыла.

**IV бүлек. ГЕОГРАФИК АТАМАЛАР ҺӘМ
ЯЗМАЛАР, ТОПОГРАФИК БИЛГЕЛӘМӘЛӘР ҺӘМ ЮЛ
КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕ ТЕЛЕ**

23 статья. Географик атамалар һәм язмалар, топографик билгеләмәләр һәм юл күрсәткечләре телен билгеләү тәртибе

Татарстан Республикасында географик атамалар һәм язмалар, топографик билгеләмәләр һәм юл күрсәткечләре татар һәм рус телләрендә, шулай ук, жирле халык мәнфәгатьләрен исәпкә алып, башка телләрдә эшләнә.

24 статья. Язмаларны, топографик билгеләмәләрне һәм юл күрсәткечләрен язу һәм билгеләү буенча Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнары вазыйфалары

Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнары географик объектлар исемнәрен язуну, язмаларны, топографик билгеләмәләрне һәм юл күрсәткечләрен тиешле тәртиптә тотуну тәэмин итәләр һәм аларны Татарстан Республикасы законнары нигезендә Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә дәрәҗә язу өчен җаваплы булалар.

25 статья. Территорияләрнең, торак пунктларның һәм башка объектларның исемнәре һәм аларның исемен алыштыру

Территорияләрнең, торак пунктларның һәм башка объектларның исемнәре һәм аларны алыштыру законнар нигезендә Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә башкарыла.

Торак пунктларның исемнәрен бозып атау рәхсәт ителми.

**Ү бүлек. ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ХАЛЫКАРА
ҺӘМ ТЫШКЫ ИКЪТИСАДЫЙ БАГЛАНЫШЛАРЫН ГАМӘЛГӘ
АШЫРГАНДА ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ДӘҮЛӘТ ТЕЛЛӘРЕН
КУЛЛАНУ**

**26 статья. Татарстан Республикасының халыкара һәм тышкы
икътисадый багланышларын гамәлгә ашырганда
Татарстан Республикасы дәүләт телләрен куллану**

Чит дәүләтләр территориясендә Татарстан Республикасының чит ил вәкилләкләре эшчәнлегә татар һәм рус телләрендә һәм тиешле дәүләт телендә гамәлгә ашырыла.

Татарстан Республикасы исеменнән төзелә торган тышкы икътисадый багланышларны гамәлгә ашыру турындагы килешүләр һәм башка халыкара актлар татар һәм рус телләрендә һәм килешүче башка як телендә йә якларның үзара килешүе буенча бүтән телләрдә рәсмиләштерелә.

Татарстан Республикасы исеменнән сөйләшүләрдә тышкы икътисадый багланышларны гамәлгә ашыру турында килешүләр төзегәндә рус теле һәм якларның үзара килешүе буенча бүтән телләр кулланыла.

**ҮІ бүлек. ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ДӘҮЛӘТ ТЕЛЛӘРЕ ҺӘМ
ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА БАШКА ТЕЛЛӘР ТУРЫНДА
ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЗАКОННАРЫН БОЗГАН ӨЧЕН
ЖАВАПЛЫЛЫК**

**27 статья. Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан
Республикасында башка телләр турында Татарстан
Республикасы законнарын бозган өчен жаваплылык**

Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарында, жирле үзидарә органнарында, дәүләт органнарында, предприятиеләрдә, учреждениеләрдә һәм башка оешмаларда әлегә Закон таләпләрен тиешенчә үтәү вазыйфасы аларның турыдан-туры житәкчеләренә йә вәкаләтле урындагы башка затларына йөкләнә.

Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында Татарстан Республикасы законнарын бозу законнар нигезендә жаваплылыкка китерә.».

2 статья. Әлеге Закон рәсми басылып чыккан көненнән соң ун көн узгач үз көченә керә.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты үзенең норматив хокукый актларын әлеге Законга туры китерергә тиеш.

Татарстан Республикасы
Президенты

М.Ш.Шәймиев

Казан, Кремль
2004 елның 28 июле
№ 44-ЭРТ